

“Μετανάστευση, διαεθνικότητα και κινητικότητα στην Ευρώπη την εποχή της κρίσης”

10ο Διεθνές Συνέδριο της Ελληνικής Γεωγραφικής Εταιρείας

Θεσσαλονίκη, 22-24 Οκτωβρίου 2014

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

Τίτλος Εισήγησης

«Διασχίζοντας σύνορα: όρια και περιθώρια κινητικότητας των μεταναστευτικών πληθυσμών»

Τσίγκανου Ιωάννα
Διευθύντρια Ερευνών
ΕΚΚΕ

Περίληψη:

Η βασική ιδέα της εισήγησης προέρχεται από το ‘φυσικό’ γεγονός της μετακίνησης πληθυσμών, πληθυσμών που ‘ταξιδεύουν’ στο χώρο αλλά και στο χρόνο. Διασχίζοντας γεωγραφικά προσδιορισμένα φυσικά όρια αλλά και τα ‘τεχνητά’ σύνορα κρατών, οι μετακινούμενοι πληθυσμοί συναντούν πλήθος καθορισμών, ορισμών και περιορισμών. Με αυτόν τον τρόπο, ο ‘ανοικτός’ εξ ορισμού γεωγραφικός ορίζοντας περιορίζεται και μετατρέπεται σε ‘τόπο κλειστό’, σε περιχαρακωμένο ‘τοπίο οίκησης’, διαβίωσης - έστω και προσωρινής - και δραστηριότητας, για τον μετακινούμενο μετανάστη.

Στη βάση εμπειρικών ευρημάτων ερευνών του ΕΚΚΕ για το μεταναστευτικό ζήτημα, η εισήγηση στοχεύει στο να αναδείξει τις διαφορετικές όψεις και επιπτώσεις των ‘τεχνητών’ συνόρων τα οποία πρέπει οι μετανάστες να διαβούν ή να προσπεράσουν στην αναζήτηση ενός νέου ‘τόπου’ ζωής. Σύνορα κανονισμών, σύνορα πολιτισμών, σύνορα διακανονισμών, όρια και περιθώρια διαβίωσης και απασχόλησης. Στη βάση εμπειρικών ευρημάτων από το ελληνικό παράδειγμα ανιχνεύονται τα είδη της κινητικότητας των μεταναστευτικών πληθυσμών όχι μόνο κατά το πέρασμα γεωγραφικών συνόρων και των τεχνητών συνόρων της ελληνικής επικράτειας αλλά και εντός του ελληνικού κοινωνικού σχηματισμού και μετασχηματισμού εν μέσω κρίσης.

Στη συνέχεια, η εισήγηση κατατείνει στο να αναδείξει τις επιπτώσεις μιας ιδιότυπης, καθώς ‘μετέωρης’, κινητικότητας των μεταναστευτικών πληθυσμών εντός

της χώρας ‘φιλοξενίας’ η οποία προκαλεί τα δεδομένα θεωρητικά σχήματα και επιχειρήματα περί ανοδικής ή/και καθοδικής κοινωνικής κινητικότητας.

Επιστημολογικά ήδη διαπιστώνεται ένα ενοσιολογικό ‘κενό’ επιχειρηματοποίησης της ιδιότυπης κινητικότητας των μεταναστευτικών πληθυσμών που κινούνται ανάμεσα, στα όρια και τα σύνορα δύο ή/και περισσότερων γεωγραφικών και κοινωνικών ‘τόπων’. Η λύση στα σχετικά επιστημολογικά διλήμματα που ανακύπτουν από την επεξεργασία των δεδομένων της κοινωνικής μεταναστευτικής εμπειρίας θα πρέπει ίσως να αναζητηθεί στην αναδιάταξη των θεωρητικών ερμηνευτικών σχημάτων με την επινόηση και τη χρήση ‘ενδιάμεσων εννοιών’ σχετικά με τη ‘μετέωρη θέση’ των μεταναστευτικών ομάδων στην κοινωνική ιεραρχία που δεν υπολείπονται επιστημολογικής σθεναρότητας των δεδομένων κλασσικών ενοσιολογήσεων και υποδειγμάτων.